

نماینده یونسکو چقدر مهم است؟ درباره توس و وعده‌هایش

سرگردانی توس میان روستا بودن و شهر بودن، نحوه مدیریت توس، مشکلات اجرای طرح‌های توس، روستایی، محرومیت‌های مردم توس، ثبت جهانی توس و نمای زشت دکل‌های خط استراتژیک انتقال برق و... موضوعاتی است که هر از چند گاهی توس را خبرساز می‌کند. اما پیگیری اخبار توس در یکی دو ماه اخیر نشان از محقق نشدن و بلاتکلیفی وعده‌هایی دارد که برای حل مشکلات توس مطرح شده است.

طبق وعده معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار قرار بود دی ماه امسال نماینده یونسکو برای بازدید از توس، به مشهد بیاید و زمینه ثبت جهانی توس با تعهدی که مسئولان به یونسکو می‌دهند، فراهم شود. تعهدی که مربوط به جابجایی دکل‌های انتقال برقی است که بر حریم آرامگاه فردوسی سایه افکنده است. اما با وجود سررسید این وعده، هنوز خبری از سفر نماینده یونسکو نیست. عباس‌زاده معاون میراث فرهنگی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان خراسان رضوی نیز ضمن ابراز بی‌اطلاعی از این موضوع گفته است: مشکل ما حضور نماینده یونسکو نیست و این حضور تا زمان رفع موانع ثبت بی‌نتیجه است.

مسئولان هزینه این رفع مانع یعنی جابجایی دکل‌های برق را ده میلیارد تومان برآورد کرده و اعلام داشته‌اند قرار است با لحاظ شدن این رقم در بودجه سال 92، عملیات اجرایی جابجایی سال آینده آغاز شود. به هر روی، مجاورت با شهر مشهد، وجود آثار و بافت تاریخی و از همه مهمتر وجود آرامگاه خالق شاهنامه ظرفیت فوق‌العاده‌ای برای توس در جهت تبادلات فرهنگی با کشورهای فارسی زبان ایجاد کرده اما مسائل و مشکلاتی که توس با آن‌ها مواجه است، نشان از مغفول ماندن این ظرفیت و عدم هماهنگی نهادها و نبود یک برنامه منسجم برای توس در طی سال‌های متمادی داشته است.

معاونتی که به زیارت نرسید

درباره معاونت زیارت و
بلاتکلیفی‌هایش

دو سال پیش، زمانی که ایجاد «معاونت هماهنگی امور زائران در استانداری خراسان رضوی» در سومین جلسه کارگروه ملی زیارت تصویب شد، امید زیادی می‌رفت تا زمینه برای حرکت به سوی مدیریت یکپارچه در موضوع زیارت سرعت بگیرد. اما انتصاب معاون زیارت تا مهرماه گذشته به طول انجامید، آن هم معاونتی که پس از عمری کوتاه با تغییر استاندار بلاتکلیف ماند و استاندار جدید اعلام کرد که هنوز زیرساخت‌های این معاونت آماده نیست.

کارگروه ملی زیارت یکی از دستاوردهای هیئت دولت در 88/8/8 است. اکثر مصوبات قبلی آن نیز با بلاتکلیف هستند یا کار اجرایی چندانی درباره‌شان صورت نگرفته است، از جمله:

- تأمین سالانه دوهزار میلیارد ریال در 5 سال برای موضوع زیارت
- ارائه تسهیلات خاص برای بازسازی بافت فرسوده
- راه اندازی قطار سریع‌السیر مشهد / تهران / اصفهان
- توسعه ایستگاه تربت حیدریه
- برقراری پرواز حیدرآباد هند - مشهد و ...

در عین حال پنجمین جلسه کارگروه ملی زیارت هم مصوبات جدیدی داشت. مصوباتی همچون تخصیص هشت دهم درصد از اعتبارات عمرانی کشور به مشهد، پیشنهاد معرفی مشهد به عنوان شهر نمونه بین‌المللی زیارتی جمهوری اسلامی ایران، پیشنهاد لغو روادید زائران خارجی مشهد، راه‌اندازی شبکه تلویزیونی سراسری زیارت و تشکیل هیئت داوری متشکل از معماران و کارشناسان شهرسازی برای نظارت بر طرح‌های توسعه‌ای پیرامون حرم رضوی. آیا این مصوبات نیز مانند تشکیل معاونت زیارت، پس از گذشت دو سال از تصویب آن به دلیل فراهم نبودن زیرساخت‌ها راه به جایی نخواهند برد.

بی‌حرمتی به حرم

درباره معماری اطراف حرم و دعوایش

مقالی تعادل و یکپارچگی معماری را حلقه مفقوده هنر شهری در مشهد خوانده بود و دکتر سودابه صالحی گفته بود اپیدمی «شهر فردا» شدن باعث شده در شهری مانند مشهد ساختمان‌هایی دیده شود که هیچ سنخیتی با بافت شهری ندارد. دکتر پورجعفر رییس دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه تربیت مدرس هم بلندمرتبه‌سازی در اطراف حرم مطهر رضوی را نادرست و نوعی بی‌احترامی به امام رضا(ع) دانست و افشار، مدیر اجرایی طرح میدان شهدا با اشاره به افزایش محدوده اجرای طرح بزرگ میدان شهدا گفت: آثار تاریخی ثبت‌شده در محدوده طرح حفظ خواهد شد ولی باید فقط بر حفظ مواردی تأکید کرد که در کشور به ثبت رسیده یا ارزش معنوی دارند.

اما در بین مواضع و اخبار مطرح شده در این موضوع، مهم‌ترین خبری که برای منتقدان به وضعیت موجود امیدوارکننده بود، برگزاری کارگروه ملی زیارت در 22 آذر با حضور رئیس‌جمهور در مشهد بود. احمدی‌نژاد در این جلسه پیشنهاد داد تا یک هیئت داوری متشکل از معماران و کارشناسان شهرسازی برای اعمال نظر بر روی طرح‌های توسعه‌ای پیرامون حرم رضوی تشکیل شود. اکنون بعد از گذشت حدود دو ماه از این مصوبه، واحدی معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری اعلام کرده است برای تشکیل این هیئت، بیست کارشناس ارشد رشته‌های معماری و شهرسازی از سراسر کشور شناسایی شدند که در نهایت سه معمار و سه شهرساز مورد تأیید قرار گرفته‌اند تا کار خود را آغاز کنند.

برای پی‌بردن به وضعیت معماری اطراف حرم به تخصص خاصی نیاز نیست، کافی است از یکی از خیابان‌های منتهی به اطراف حرم مطهر به زیارت مشرف شوید یا جستجویی در رسانه‌های مکتوب و آنلاین داشته باشید تا گلایه‌های مختلف در این موضوع را ببینید؛ از قبیل این که فضای فیزیکی ایجاد شده در اطراف حرم تناسبی با بافت سنتی حرم و فضای معنوی زیارت ندارد و عبور از دالان بازارها و هتل‌های مجلل سر به فلک کشیده مجالی برای حضور قلب زائر نمی‌گذارد. ماه‌های گذشته هم مسئولین و کارشناسان مواضع و اظهارات متعددی در خصوص معماری اطراف حرم داشتند.

آیت‌الله علم‌الهدی ضمن انتقاد از نوع معماری اطراف حرم، خواست تا مجوزهای اعطا شده برای این ساختمان‌ها لغو شود. او با اشاره به جلوگیری شش ساله از پیشرفت کار ساختمانی در مجاورت باغ نادری به دلیل بلندتر بودن ارتفاع آن از مجسمه نادر، گفت: «اگر یک ساختمان از نیش تبر نادر نباید بلندتر باشد، آیا اشکال ندارد که این همه ساختمان در اطراف حرم امام رضا(ع) ساخته شده؟» حجت‌الاسلام دکتر بحرینی نماینده مشهد و کلات، تمرکز مراکز تجاری و اقامتی لوکس در اطراف حرم را اشتباه استراتژیک خوانده و امیرحسین قاضی‌زاده، دیگر نماینده مشهد و کلات ابراز داشت: متأسفانه می‌توانیم بگوییم پروژه‌های بزرگ معماری خراسان رضوی به هیچ عنوان با فرهنگ اسلامی ما سازگاری ندارد. در اولین همایش «هفت شهر» نیز که شهرداری مشهد متولی برگزاری آن بود، فرشید